

Nr 202.

Godkänd av första kammaren den 4 juni 1919.

Godkänd av andra kammaren den 4 juni 1919.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående vidtagande av åtgärder för att på bästa sätt främja skolans karaktärsfostrande verksamhet.

(Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 13.)

(Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 13.)

Till Konungen.

I en inom riksdagen väckt motion har enskild motionär framhållit betydelsen av att åtgärder vidtoges för att i vår skolundervisning, närmast i anslutning till den, som meddelades i kristendom och medborgarkunskap, måtte inrymmas en för det dagliga livets förhållanden lämpad och praktiskt anlagd upplysning och utbildning i levnadsvett och humanitet.

I den ordning, 46 § riksdagsordningen föreskriver, har första kammarens första tillfälliga utskott, till vilket förevarande motion hänvisats, inhämtat yttranden över motionen från läroverksöverstyrelsen och skolöverstyrelsen, vilka yttranden finnas avtryckta såsom bilagor till nämnda utskotts utlåtande nr 13 i ärendet.

Motionens syfte torde kunna sammanfattas så, att skolans arbete bör inriktas icke blott på bibringande av teoretiska insikter och prak-

tiska färdigheter utan därjämte och framför allt på *dels* utdanande av ett etiskt vilje- och känsloliv, karaktärsfostran, *dels* bibringande av en allmän yttre hyfsning, vilken motionären med ett sammanfattande ord betecknar som levnadsvett.

Den fråga, på vilken motionären i förevarande motion fäst riksdagens uppmärksamhet, är förvisso synnerligen betydelsefull. Den sedliga urartningen i allmänhet och särskilt erfarenheterna från de senare åren av den i oerhört hög grad tilltagande ungdomsbrottsligheten hava givit berörda fråga ökad aktualitet. Med bekymmer och ängslan måste man fråga sig, vilken vårt lands framtid skall bliva, om utvecklingen till det sämre på detta område får fortgå.

Om demoralisationen skall kunna hämmas och vårt folk föras upp på en högre etisk nivå, fordras givetvis att i synnerhet åt de ungas karaktärsdaning ägnas större uppmärksamhet än hittills. Hemmens plikt att lägga en god etisk grund är uppenbar. Statens krav på hemmen i detta fall böra icke uppgivas. Ansvar för de ungas fostran bör ej heller avlyftas från föräldrar och målsmän och läggas enbart på skolan. Men tydligt är, att, såsom ock av motionären erinrats, många hem, och kanske de flesta, icke förmå fylla sin uppgift i detta hänseende. Denna brist kan visserligen icke helt avhjälpas därigenom, att skolans uppfostrande verksamhet stegras, men utan tvivel kan därigenom mycket vinnas i motionens behjärtansvärda syfte. Det gäller härvidlag i alldeles särskilt hög grad att icke försmå några medel, varigenom en bättre samhällsanda och en högre individuell kultur kunna skapas.

Det förefaller riksdagen, som om skolan under för handen varande förhållanden gjort en betydande insats i motionens syfte och i stort sett utträttat vad den kunnat. Man får emellertid ej överskatta skolans möjligheter härutinnan. Vad särskilt beträffar folkskolan, som ju har att handleda det stora flertalet av folkets barn, har dess verksamhet i detta fall varit avsevärt hämmad bland annat därigenom, att den, även där den varit jämförelsevis väl ordnad, måst upphöra med ungdomens handledning vid så tidig ålder som 12 eller 13 år och saknat möjligheter att därefter påverka densamma. Att även bristfällig lärarutbildning och olämpliga lärokurser varit medverkande orsaker därtill, att resultatet ej alltid motsvarat förväntningarna, lär ej heller låta sig förnekas.

Man torde ock kunna förutsätta, att de redan beslutade eller nu föreliggande reformerna — en förbättrad lärarutbildning, praktiska ungdomsskolor, ny undervisningsplan etc. — skola i den mån de hinna genomföras visa sig bliva till gagn även i avseende på de av motionären berörda områdena. Framgången av skolans arbete i detta avseende

beror dock i första hand på läraren. Att anskaffa goda lärarkrafter i tillräckligt antal blir därför en av de allra viktigaste uppgifterna, varför utan andra åtgärder bli mer eller mindre verkningslösa.

Utförandet av motionärens idé förutsätter icke, att någon större apparat sättes i gång. Intet nytt ämne behöver för syftemålet vinnande införas på skolschemat. Några särskilda för ändamålet utarbetade läroböcker uti det i motionen avsedda hänseendet böra och behöva givetvis icke heller förekomma utan blott, om så skulle visa sig lämpligt, en kortfattad handledning för lärarna.

Slutligen vill riksdagen uttala önskvärdenheten av, att den föreliggande frågan prövas i samband med de frågor, vilka förelagts den s. k. skolkommissionen. Därigenom torde, utom andra fördelar, även vinnas den, att frågan bleve, utan att nya sakkunniga behövde för ändamålet tillkallas, bedömd av fackmän från så gott som alla de nu varande skolutyperna liksom åtgärder i motionens syfte då kunde bättre anpassas efter de skolutyper, som eventuellt komma att framgå ur den inom kommissionen pågående utredningen.

Under återopande av vad sålunda anförts får riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes uppdraga åt den genom Eders Kungl. Maj:ts beslut den 31 december 1918 tillsatta skolkommissionen att taga i övervägande vilka åtgärder, som böra vidtagas för att på bästa sätt främja skolans karaktärsfostrande verksamhet.

Stockholm den 4 juni 1919.

Med undersåtlig vördnad.